

Vẻ đẹp của nhân vật Anh thanh niên trong truyện ngắn “Lặng lẽ Sa Pa”

BÀI LÀM

“Sống là cho đâu chỉ nhận riêng
mình”

Câu thơ thể hiện quan niệm sống tuyệt đẹp của Tố Hữu và cũng là của con người Việt Nam, đặc biệt là thế hệ trẻ trong những năm 70 - 80 của thế kỷ trước. Quan niệm tốt đẹp ấy được thể hiện xúc động chân thực qua truyện ngắn “Lặng lẽ Sa Pa” của Nguyễn Thành Long. Hình ảnh anh thanh niên - nhân vật chính trong truyện mang đầy đủ vẻ đẹp của con người lao động mới đã để lại dấu ấn khó quên trong lòng bạn đọc, gợi chúng ta suy nghĩ về công việc, về cuộc sống và tinh thần cống hiến.

Anh thanh niên - nhân vật chính trong truyện ngắn “Lặng lẽ Sa Pa”, truyện ngắn được viết năm 1970, sau chuyến đi Lào Cai của tác giả. Đây là thời kỳ miền Bắc tích cực lao động xây dựng phát triển kinh tế, xã hội và đấu tranh chống lại âm mưu phá hoại của đế quốc Mỹ. Hình ảnh anh thanh niên tiêu biểu cho thế hệ trẻ thời ấy với vẻ đẹp của con người lao động mới. Anh thanh niên không xuất hiện từ đầu truyện ngắn mà chỉ hiện ra trong cuộc gặp gỡ với ông họa sĩ, cô kỹ sư và qua lời kể của bác lái xe. Tuy chỉ xuất hiện trong chốc lát xong cũng đủ để người khác ghi nhận một ấn tượng, một ký họa chân dung về anh. Qua cái nhìn và cảm xúc của các nhân vật phụ anh thanh niên hiện lên thật đáng mến.

Một anh thanh niên 27 tuổi làm công tác khí tượng kiêm vật lý địa cầu. Quê anh ở Lào Cai, sau khi tốt nghiệp đại học, anh tình nguyện lên sống và làm việc trên đỉnh Yên Sơn cao 2.600 m, bốn bề chỉ có cỏ cây và mây mù lạnh lẽo. Công việc hàng ngày của anh là đo gió, đo mưa, đo nắng, tính mây, đo chấn động mặt đất, dựa vào việc báo trước thời tiết hàng ngày để phục vụ sản xuất và chiến đấu. Đây là một công việc khoa học yêu cầu sự tỉ mỉ chính xác và phải có tinh thần trách nhiệm cao. Hàng ngày anh phải ra ngoài trời quan sát các hiện tượng của tự nhiên, rồi dùng máy bộ đàm báo về trung tâm 4 lần: 4 giờ, 11 giờ, 7 giờ tối lại 1 giờ sáng. Dù nửa đêm rét mướt hay mưa tuyết, nhất là vào thời điểm lúc 1 giờ sáng, trên đỉnh núi cao giá rét và im lặng đến phát sợ nhưng anh thanh niên vẫn đều đặn làm việc theo đúng quy định. Có lẽ

gian khổ nhất đối với anh là vượt qua sự cô đơn, vắng vẻ quanh năm suốt tháng không một bóng người. Điều ấy khiến anh trở thành “người cô độc nhất thế gian”, “Thèm người”. Những ngày đầu mới lên chưa quen, anh đã nghĩ cách dùng những khúc cây chắn ngang đường để có dịp gặp gỡ trò chuyện với những người khách qua đường. Việc làm của anh thật mộc mạc, giản dị nhưng đáng yêu, đáng mến đến nhường nào.

Sống trong hoàn cảnh cô đơn, người ta thường bi quan, chán nản, bỏ bê công việc, thế nhưng anh thanh niên không một lần sai sót, không một lần chậm trễ, anh đã hoàn thành tốt công việc của mình và có những đóng góp quan trọng cho đất nước. Vậy điều gì đã giúp anh hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ của mình như thế?

Trước hết, anh rất yêu nghề, say mê gắn bó với công việc của mình. Anh từng tâm sự với những người khách lần đầu gặp gỡ: “Công việc của cháu gian khổ thế đấy chứ cất nó đi cháu buồn đến chết mất”. Anh ý thức được rằng nếu thiếu công việc của mình là thiếu đi một lượng thông tin chính xác góp phần vào dự báo thời tiết phục vụ sản xuất và chiến đấu. Vì vậy, khi biết tin nhờ có anh phát hiện ra đám mây khô mà không quân ta đã bắn rơi nhiều máy bay Mỹ trên cầu Hàm Rồng, anh vô cùng hạnh phúc. Chính bởi tình yêu nghề hiểu được ý nghĩa công việc mình làm cho nên dù sống một mình trên đỉnh núi cao, anh không hề cảm thấy cô đơn. Anh tìm được niềm vui trong công việc, coi công việc là người bạn để xua đi nỗi cô đơn, vắng vẻ: “Khi ta làm việc, ta với công việc là đôi, sao gọi là một mình được?”. Anh hiểu rằng bên anh còn có bao anh em đồng chí, công việc của anh chỉ là một mắt xích nhỏ trong chuỗi dài những nhiệm vụ để cùng nhau xây dựng đất nước: “Huống chi việc của cháu gắn liền với việc của bao anh em đồng chí dưới kia”. Tình yêu nghề, say mê gắn bó với công việc đã tiếp thêm nghị lực niềm tin để anh làm việc một cách nghiêm túc, chính xác, khoa học.

Anh thanh niên chủ động tổ chức, sắp xếp cho mình một cuộc sống ngăn nắp, gọn gàng, phong phú, thơ mộng. Tuy sống một mình trên đỉnh núi cao nhưng không vì thế mà anh cầu thả lơ thôi như họa sĩ nghĩ: “Khách tới bất ngờ chắc cu cậu chưa kịp quét tước, dọn dẹp, chưa kịp gấp chăn màn chẳng hạn”. Ngược lại, cuộc sống của anh thật gọn gàng, ngăn nắp, tất cả thu gọn trong một góc trái gian với chiếc giường con, một chiếc bàn học, một cái giá sách tới bàn ghế, biểu đồ thống kê, máy bộ đàm. Anh tự tạo cho mình một cuộc sống phong phú, sinh động. Ngoài thời gian làm việc những lúc rảnh rỗi anh thường đọc sách, trồng hoa, nuôi gà. Anh thường xuyên nhờ bác lái xe mua hộ tài liệu, sách quý để phục vụ cho công việc của mình. Hình ảnh anh thanh niên mừng quýnh lên khi nhận cuốn sách từ bác lái xe, hay câu nói của anh với cô kỹ sư: “Lúc nào tôi cũng có người trò chuyện nghĩa là sách ý mà” cho thấy anh đã ý thức

được giá trị của tri thức để có thể cống hiến được nhiều hơn cho đất nước. Không phải ai cũng hiểu và có những suy nghĩ việc làm như anh thanh niên, phải là một con người yêu đời, mang trong mình khát vọng dâng hiến cho đời. Lên thăm nơi anh ở, những người khác còn không khỏi ngạc nhiên vì trên đỉnh núi cao, giữa mây mù lạnh lẽo ngang tầm với chiếc cầu vồng lại có một vườn hoa rực rỡ sắc màu: hoa đơn, thược dược, lay ơn, vàng, tím, đỏ, hồng phấn,... Đó không chỉ là hoa của thiên nhiên mà còn là những gì tốt đẹp nhất của cuộc đời, của chính tâm hồn anh.

Trong quan hệ với mọi người anh thanh niên cởi mở, chân thành, có lòng hiếu khách đến nồng nhiệt. Với tất cả mọi người dù thân hay sơ, anh đều trọn vẹn chu đáo. Tình cờ gặp gỡ và trở nên thân quen với bác lái xe, anh coi bác như người thân trong gia đình. Sau những giờ làm việc, anh cố ý ngóng chờ tiếng còi xe để được gặp gỡ, trò chuyện với bác. Khi biết vợ bác ốm, anh đã gửi biếu bác gái củ tam thất để bồi bổ sức khỏe. Với cô kỹ sư, lần đầu quen biết anh cũng hái hoa tặng cô - một bó hoa rực rỡ sắc màu, thể hiện nét đẹp của con người lịch sự có văn hóa. Niềm vui đón khách dạt lên trong lòng anh, anh mời khách lên nhà chơi, pha trà tiếp khách. Ấm trà được pha bằng nước mưa của núi rừng Yên Sơn thật thơm ngon biết bao. Anh kể chuyện một cách hồn nhiên, sôi nổi, chân thành với những người khách lần đầu gặp mặt, anh nói cả những điều mà người ta chỉ nên nghĩ. Anh còn chuẩn bị một làn trứng để mọi người ăn khi đi đường. Những việc làm của anh thật bình dị, đời thường nhưng ấm áp tình người, sự ấm áp của những con người luôn biết sống vì người khác, lo cho người khác.

Anh thanh niên vất vả và có nhiều đóng góp quan trọng cho đất nước như thế nhưng lại rất khiêm tốn, trung thực, giản dị. Anh kể về những chiến công và đóng góp của mình một cách khiêm nhường. Anh thấy công việc và những đóng góp của anh thật bình thường, nhỏ bé so với bao người khác. Bởi vậy anh ngượng ngùng khi ông họa sĩ phác thảo chân dung mình vào cuốn sổ tay. Con người khiêm tốn ấy đã hào hứng giới thiệu cho ông họa sĩ những người khác mà theo anh là đáng vẽ hơn. Đó là ông kỹ sư ở vườn rau dưới Sa Pa, cần mẫn chăm chỉ tự tay thụ phấn cho hoa su hào để nhân dân miền Bắc có được những củ su hào to hơn ngọt hơn. Hay đồng chí cán bộ nghiên cứu sét suốt 11 năm, túc trực chờ sét quên đi hạnh phúc của bản thân để tìm nguồn tài nguyên cho đất nước.

Chỉ bằng một số chi tiết chỉ cho anh thanh niên xuất hiện trong khoảnh khắc cuộc gặp gỡ trong vòng 30 phút và qua lời kể của bác lái xe, thế nhưng vẻ đẹp của anh đã tác động mạnh đến các nhân vật. Ông họa sĩ phát hiện ra vẻ đẹp chân dung của anh, nhanh chóng ghi lại nét đẹp của con người lao động mới. Còn cô gái cũng xúc động và thấy yên tâm hơn với quyết định lên đây công tác của mình, một ấn tượng hàm ơn khó

tả đặt lên trong lòng cô. Mỗi suy nghĩ và việc làm của anh đều thấm đẫm tình yêu con người, yêu cuộc sống, yêu mến và tự hào về mảnh đất Sa Pa. Anh thanh niên tiêu biểu cho những con người lao động mới đang ngày đêm lao động thầm lặng cống hiến hết mình cho đất nước. Anh là tấm gương sáng cho thế hệ trẻ học tập noi theo.

Thể hiện thành công hình ảnh anh thanh niên phải kể đến tài năng và tấm lòng của tác giả. Tài năng ấy được thể hiện ở việc tạo dựng tình huống truyện nhẹ nhàng, đời thường: cuộc gặp gỡ tình cờ bất ngờ giữa những người khách qua đường với anh thanh niên. Cách giới thiệu nhân vật cũng mới lạ, độc đáo, nhân vật anh thanh niên hiện lên thật đẹp qua cái nhìn suy ngẫm của các nhân vật khác. Hơn hết vẫn là tấm lòng của Nguyễn Thành Long khi viết về những con người lao động mới với thái độ nâng niu, trân trọng, ngợi ca. Tất cả đã tạo nên chất trữ tình, chất thơ bàng bạc trong toàn bộ truyện ngắn làm cho tác phẩm văn xuôi đẹp tự như một bài thơ.

Anh thanh niên trong truyện ngắn “Lặng lẽ Sa Pa” là hiện tượng tiêu biểu cho thế hệ trẻ Việt Nam, cho con người lao động mới trong công cuộc xây dựng đất nước. Anh là tấm gương sáng cho chúng ta học tập noi theo. Một con người có tình yêu nghề, ý thức trách nhiệm cao với công việc, cởi mở chân thành và cũng rất khiêm tốn. Hình ảnh anh thanh niên cũng như các nhân vật trong truyện ngắn, đó là những con người vô danh đang ngày đêm lao động thầm lặng, cống hiến hết mình góp phần xây dựng cuộc sống tốt đẹp như ngày hôm nay.

Bài viết gốc: <https://chuyentauvanhoc.edu.vn/ve-dep-cua-nhan-vat-anh-thanh-nien-trong-truyen-ngan-lang-le-sa-pa>